

## FIȘA DISCIPLINEI

### Mari patriarhi ai Bisericii Ortodoxe / Great Patriarchs of the Orthodox Church

Anul universitar 2025-2026

#### 1. Date despre program

|                                        |                                            |
|----------------------------------------|--------------------------------------------|
| 1.1. Instituția de învățământ superior | Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca |
| 1.2. Facultatea                        | Teologie Ortodoxă                          |
| 1.3. Departamentul                     | Teologie Ortodoxă                          |
| 1.4. Domeniul de studii                | Teologie Pastorală                         |
| 1.5. Ciclu de studii                   | Licență                                    |
| 1.6. Programul de studii / Calificarea |                                            |
| 1.7. Forma de învățământ               | Învățământ cu frecvență                    |

#### 2. Date despre disciplină

|                                         |   |                                     |   |                        |                                    |                          |    |         |
|-----------------------------------------|---|-------------------------------------|---|------------------------|------------------------------------|--------------------------|----|---------|
| 2.1. Denumirea disciplinei              |   | Istoria Bisericească Universală III |   |                        |                                    | Codul disciplinei        |    | OLR0406 |
| 2.2. Titularul activităților de curs    |   |                                     |   |                        | Lect. Univ. Dr. Paul Bogdan Ivanov |                          |    |         |
| 2.3. Titularul activităților de seminar |   |                                     |   |                        | Lect. Univ. Dr. Paul Bogdan Ivanov |                          |    |         |
| 2.4. Anul de studiu                     | 2 | 2.5. Semestrul                      | 1 | 2.6. Tipul de evaluare | E                                  | 2.7. Regimul disciplinei | DS |         |

#### 3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

|                                                                                                                                                                                         |    |                     |    |                                  |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---------------------|----|----------------------------------|-----|
| 3.1. Număr de ore pe săptămână                                                                                                                                                          | 2  | din care: 3.2. curs | 1  | 3.3. seminar/ laborator/ proiect | 1   |
| 3.4. Total ore din planul de învățământ                                                                                                                                                 | 28 | din care: 3.5. curs | 14 | 3.6 seminar/laborator            | 14  |
| <b>Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)</b><br>(se detaliază punctul 3.5. SI = 3.5.1+3.5.2.+3.5.3+3.5.4.+3.5.5+3.5.6.)       |    |                     |    |                                  | Ore |
| 3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)                                                                                                                 |    |                     |    |                                  |     |
| 3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren                                                                                   |    |                     |    |                                  | 10  |
| 3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri (mai mare sau egal cu nr. total ore prevăzut în calendarul disciplinei pentru temele de control) |    |                     |    |                                  | 13  |
| 3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)                                                                                                                                               |    |                     |    |                                  | 10  |
| 3.5.5. Examinări                                                                                                                                                                        |    |                     |    |                                  | 3   |
| 3.5.6. Alte activități [de ex.: comunicare bidirecțională cu titularul de disciplină / tutorele]                                                                                        |    |                     |    |                                  |     |
| 3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)                                                                                                               |    |                     |    |                                  | 14  |
| 3.8. Total ore pe semestru                                                                                                                                                              |    |                     |    |                                  | 28  |
| 3.9. Numărul de credite                                                                                                                                                                 |    |                     |    |                                  | 3   |

#### 4. Precondiții (acolo unde este cazul)

|                    |                                                                                                                                                          |
|--------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.1. de curriculum | Cunoașterea istoriei bisericești din perioada Evului mediu                                                                                               |
| 4.2. de competențe | Capacitatea de interpretare a izvoarelor.<br>Cunoașterea problemelor fundamentale ale Istoriei bisericești și a raporturilor acestora cu istoria profană |

#### 5. Condiții (acolo unde este cazul)

|                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5.1. de desfășurare a cursului                   | Prezența la minimum 75% dintre întâlniri este obligatorie pentru a putea fi evaluați final.<br>Participarea activă la discuții și seminarii (inclusiv cu întrebări, opinii sau analize pe marginea textelor discutate) va conta în nota finală. |
| 5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului | Studentii trebuie să parcurgă textele primite din timp (izvoare și studii secundare), care vor fi discutate la întâlnirile de seminar; se recomandă luarea de notițe sau pregătirea unor scurte reacții/întrebări.                              |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Se încurajează întrebările, dezbaterile și exprimarea critică în cadrul cursului, cu respect pentru opiniile celorlalți.</p> <p><b>Respectarea termenelor de predare a lucrărilor.</b></p> <p><b>Întârzierile nejustificate pot atrage scăderea notei. Nepredarea la termen a portofoliului de seminar atrage neprimirea la examen.</b></p> <p>Comunicare și etică academică</p> <p>Orice formă de plagiat duce automat la nota 1 și excluderea din evaluare.</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 6. Competențele specifice acumulate<sup>1</sup>

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Competențe profesionale/esențiale | <ul style="list-style-type: none"> <li>Realizarea misiunii de propovăduire a credinței, în spirit irenic</li> <li>Proiectarea și elaborarea unui discurs argumentat pe baza textelor sacre (expunere verbală și scrisă)</li> <li>Enunțarea corectă a doctrinei cultului/Bisericii, precum și a mijloacelor transmise de aceasta pentru desăvârșirea persoanei și a lumii</li> <li>Pastorația eficientă a credincioșilor: consilierea acestora potrivit regulilor proprii (legi, canoane), precum și a normelor morale</li> <li>Analiza și interpretarea datelor, privind, istoria cultului/Bisericii și istoria religiilor</li> <li>Săvârșirea ritualurilor cultice</li> </ul> |
| Competențe transversale           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de punctualitate și conștiinciozitate misionară, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, religios-morale și canonice</li> <li>Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară (intra și extra teologic), pe diverse paliere ierahice, respectând principii de credință religioasă</li> <li>Formularea unei strategii de optimizare a pregătirii profesionale continue, prin actualizarea conținuturilor învățării, aplicarea tehnologiilor informației și prin utilizarea limbilor străine</li> </ul>                         |

#### 7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.1 Obiectivul general al disciplinei | <ul style="list-style-type: none"> <li>Înțelegerea contextului și a evoluției istorice a instituțiilor din Biserica creștină: Analizarea provocărilor politice și ideologice specifice secolului XX care au influențat activitatea Bisericii Ortodoxe.</li> <li>Profiluri biografice și teologice: Studiul vieților și a învățăturilor marilor patriarhi, accentuând moștenirea lor teologică și spirituală.</li> <li>Rolul profetic și pastoral: Investigarea modului în care acești ierarhi au fost atât păstori ai credincioșilor, cât și profeți ai vremurilor lor, rezistând persecuțiilor și promovând unitatea Bisericii.</li> <li>Lecții pentru contextul actual: Evaluarea relevanței acțiunilor și viziunilor lor pentru provocările cu care se confruntă astăzi Biserica Ortodoxă.</li> </ul> |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

<sup>1</sup> Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

|                           |                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.2 Obiectivele specifice | <b>Analiza contribuțiilor teologice ale marilor patriarhi:</b>                                                                                                                                                    |
|                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Studierea contribuțiile fundamentale ale patriarhilor care au influențat teologia ortodoxă, precum Grigore Teologul, Ioan Gură de Aur ș.a.</li> </ul>                      |
|                           | <b>Evaluarea rolului patriarhilor în apărarea dogmei ortodoxe:</b>                                                                                                                                                |
|                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Examinarea implicării lor în luptele dogmatice și sinodale, precum și în combaterea ereziilor, atât în perioada bizantină, cât și în timpul turcocrăției</li> </ul>        |
|                           | <b>Aplicarea principiilor pastorale ale marilor patriarhi în contextul contemporan:</b>                                                                                                                           |
|                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Identificarea abordărilor pastorale din viața marilor patriarhi și adaptarea acestora la provocările pastorale ale Bisericii Ortodoxe de azi.</li> </ul>                   |
|                           | <b>Studii de caz pe teme de leadership ecleziastic:</b>                                                                                                                                                           |
|                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Analiza modului în care patriarhii au exercitat autoritatea în Biserică, cu scopul de a înțelege mai bine practica leadershipului în cadrul Bisericii Ortodoxe.</li> </ul> |
|                           | <b>Interpretarea contextului istoric și cultural al activității patriarhale:</b>                                                                                                                                  |
|                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Investigarea influenței factorilor politici, sociali și culturali asupra deciziilor și misiunii marilor patriarhi.</li> </ul>                                              |

## 8. Conținuturi

| 8.1 Curs                                                                                                                                                                                            | Metode de predare                           | Observații  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------|
| <i>Instituția patriarhatului în Biserica Ortodoxă</i>                                                                                                                                               | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| <i>Patriarhul Ecumenic Meletie Metaxakis</i>                                                                                                                                                        | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 2 prelegeri |
| <i>Patriarhul Ecumenic Athenagoras I</i>                                                                                                                                                            | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 2 prelegeri |
| <i>Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I</i>                                                                                                                                                             | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| <i>Patriarhul Parteniei al III-lea al Alexandriei</i>                                                                                                                                               | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| <i>Patriarhul Teodosie al IV-lea al Antiohiei</i>                                                                                                                                                   | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| <i>Patriarhul Timotei al Ierusalimului</i>                                                                                                                                                          | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| <i>Patriarhul Tikhon al Rusiei</i>                                                                                                                                                                  | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 2 prelegeri |
| <i>Patriarhul Pavle al Serbiei</i>                                                                                                                                                                  | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| <i>Patriarhul Justinian al Bisericii Ortodoxe Române</i>                                                                                                                                            | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 2 prelegeri |
| <i>Instituția patriarhatului în Biserica Ortodoxă</i>                                                                                                                                               | prelegere, dezbateri sau discuție colectivă | 1 prelegere |
| 8.2 Seminar                                                                                                                                                                                         | Metode de predare                           | Observații  |
| <i>Patriarhia Ecumenică în secolul XX.</i>                                                                                                                                                          | dezbateri sau discuție colectivă            | 2 seminarii |
| <i>Patriarhia Alexandriei în secolul XX</i>                                                                                                                                                         | dezbateri sau discuție colectivă            | 2 seminarii |
| <i>Patriarhia Antiohiei în secolul XX</i>                                                                                                                                                           | dezbateri sau discuție colectivă            | 2 seminarii |
| <i>Patriarhia Ierusalimului în secolul XX</i>                                                                                                                                                       | dezbateri sau discuție colectivă            | 2 seminarii |
| <i>Patriarhia Rusă în secolul XX</i>                                                                                                                                                                | dezbateri sau discuție colectivă            | 2 seminarii |
| <i>Patriarhia Română în secolul XX</i>                                                                                                                                                              | dezbateri sau discuție colectivă            | 2 seminarii |
| <i>Relațiile inter-ortodoxe la începutul secolului XXI</i>                                                                                                                                          | dezbateri sau discuție colectivă            | 2 seminarii |
| <b>BIBLIOGRAFIE:</b>                                                                                                                                                                                |                                             |             |
| 1. Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniță (coord.), <i>Istoria Bisericească Universală II. Situația generală a Bisericilor Ortodoxe din secolul al XI-lea până astăzi</i> , Editura Basilica, București, 2021. |                                             |             |

2. Pr. prof. Ioan Rămureanu, Pr. Prof. Milan Šesan, Pr. Prof. Teodor Bodogae, *Istoria bisericească universală*, vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (EIBMBOR), București, 1993;
3. Christine Chaillot, *Biserica Ortodoxă din Europa de Est în secolul XX*, trad. De Liliana Donose Samuelson, Humanitas, București, 2011;
4. Ronald Roberson, *Bisericile Creștine Răsăritene. O scurtă prezentare*, Editura Sapienția, Iași, 2004
5. Pr. Prof. Nicolae Chifăr, *Istoria creștinismului*, vol. II, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2008;
6. Pr. Prof. Viorel Ioniță (coord.), *Teologia ortodoxă în secolul al XX-lea și la începutul secolului al XXI-lea*. Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2011;
7. Olivier Clement, *Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, Adevăr și Libertate. Ortodoxia în contemporaneitate*, trad. Mihai Maci, Editura Deisis, Sibiu, 1997;
8. Virgil Gheorghiu, *Viața patriarhului Athenagoras*, trad. Cristian-Dumitru Moldovan, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2009;
9. Vasil T. Stavridis, *Two Ecumenical Patriarchs from America: Meletios IV Metaxakis (1921-1928) and Athenagoras I Spyrou (1948-1972)*, in Greek Orthodox Theological Review, vol. 44, no 1-4, 1999, pp. 55-84;
10. Michael Prokurat, Alexander Golitzin, Michael D. Peterson, *Historical Dictionary of the Orthodox Church*, Scarecrow Press, London, 1996
11. Jane Swan, *Chosen for his people: a biography of patriarch Tikhon*, Holy Trinity Seminary Press, Jordanville, 2015;
12. Daniel M. Rogich, *The Walking Saint: Patriarch Pavle of Serbia*, Hesychia Press, 2019
13. Alexandru Briciu, *Patriarhul Justinian în lumina vremurilor: interviuri comemorative*, Editura Trinitas, 2019;
14. Christine Chaillot (ed.), *Biserica Ortodoxă din Europa de Est în secolul XX*, Editura Humanitas, București, 2011
15. Eadem, *Biserica Ortodoxă din Europa Occidentală, în secolul XX*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015

## 9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

### Acest curs:

- este conceput să răspundă așteptărilor specifice ale comunității academice teologice și ale angajatorilor din domeniul eclezial și educațional, în scopul formării unor profesioniști capabili să aplice și să transmită în mod autentic și coerent tradițiile, dar și experiența istorică a Bisericii.
- Studiul aprofundat al marilor patriarhi ca piloni ai învățaturii dogmatice și ai unității Bisericii Ortodoxe.
- Interpretarea și aplicarea învățăturilor marilor patriarhi în contextul teologic contemporan, cu referire la teme precum tradiția ortodoxă, sinodalitatea și apărarea dreptei credințe, dialogul ecumenic și panortodox.
- Promovarea de valori educaționale ortodoxe, în concordanță cu viziunea Bisericii Ortodoxe Române asupra educației religioase, prin prezentarea marilor patriarhi ca modele de sfințenie, înțelepciune și misiune.
- Transmiterea cunoștințelor istorico-religioase despre marii patriarhi în mod clar și accesibil, astfel încât elevii să înțeleagă rolul acestora în viața Bisericii și în formarea identității ortodoxe.
- Promovarea unei viziuni ecumenice asupra istoriei Bisericii Ortodoxe, în contextul relațiilor interconfesionale și al dialogului religios, inspirat de exemplul marilor patriarhi în dialog cu Bisericile surori.

## 10. Evaluare

| Tip activitate | 10.1 Criterii de evaluare                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 10.2 Metode de evaluare                                                                                                                                                                                            | 10.3 Pondere din nota finală |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| 10.4 Curs      | <p>Examenul final va consta în întrebări teoretice care vor testa înțelegerea studenților privind evoluția instituțională a Bisericii, contextele istorice, dar și viața și învățăturile marilor patriarhi, precum și aplicabilitatea acestora în contextul contemporan.</p> <p><b>Participare activă și prezentări</b></p> <p>Participarea activă în discuțiile de la curs și realizarea unor prezentări orale pe teme de cercetare legate de marii patriarhi, promovând gândirea critică și abilitatea de a discuta teologic.</p> <p>Prezență la cursuri și seminarii</p> | <p>EXAMEN condiționat de:</p> <p>Prezentarea lucrării de seminar pe parcursul ultimelor 2 săptămâni din semestru</p> <p>Încărcarea lucrării de seminar pe platformă</p> <p>Prezența și activitatea la seminar.</p> | (60%)                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | RESTANȚE                                                                                                                                                                                                    |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| 10.5 Seminar/laborator                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Înțelegerea și însușirea problematicei tratate la curs și seminar.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                             |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Lucrare de seminar</b> va fi evaluată pe baza originalității, rigurozității teologice și a calității argumentării.<br><b>Discuții și analize de caz</b><br>Studenții vor analiza cazuri teologice sau istorice legate de marii patriarhi și vor participa la dezbateri și analize critice, demonstrând capacitatea de a aplica cunoștințele într-un context educațional sau pastoral.<br><b>Participare și implicare activă</b><br>Evaluarea participării la seminarii, contribuția la discuții și prezentarea de idei originale legate de teme studiate în cadrul cursului | Prezentarea istoriei uneia dintre Bisericile Ortodoxe din Europa de Răsărit sau de Apus în secolul XX<br><br><b>Portofoliul se încarcă pe platformă, până la ultima întâlnire de curs din ianuarie 2026</b> | (40%) |
| 10.6 Standard minim de performanță                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                             |       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Studentul trebuie să fie capabil să aplice aceste cunoștințe la analiza unor teme contemporane, cum ar fi provocările Bisericii Ortodoxe sau rolul patriarhilor în dialogul religios și în organizarea misiunii ca răspuns la așteptările lumii contemporane</b></li> <li>• <b>Respectarea termenelor: Studentul trebuie să depună lucrările la termen și să participe la toate activitățile.</b></li> <li>• <b>Calitatea prezentărilor orale și scrise: Prezentările și lucrările trebuie să fie coerente, bine documentate și să răspundă tematicii stabilite.</b></li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                             |       |

## 11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)<sup>2</sup>

Nu se aplică

Data completării:  
**4 aprilie 2025**

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament:

...

Semnătura directorului de departament

.....

<sup>2</sup> Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

